

DE DRIEHUIZER SCHOOL, HONDERD JAAR GELEDEN.

Driehuizen in 1916, een klein dorp, verscholen in een bocht van de dijk rond de Eilandspolder. De meeste mannelijke inwoners werken als boerenwerkman, sommigen hebben een paar koeien, een tuinderijtje en/of een kleine nering. De vrouwen blijven meestal thuis, zij zorgen voor het gezin en helpen zo nodig hun echtgenoot in de winkel of met agrarische activiteiten. Sommigen hebben een eigen nering, kleine verkoop aan huis en een aantal werkt als wasvrouw of werkster bij boeren in de naaste omgeving. Bij nagenoeg ieder gezin is het inkomen bescheiden, het valt niet op, iedereen is arm. Het leven in het kleine dorpje is eenvoudig, overzichtelijk en iedereen kent elkaar. Er is lief en leed. Mensen worden verliefd of juist niet, huwelijken worden gesloten en een enkele keer ontbonden. Kinderen worden geboren en dorpsgenoten overlijden. De wekelijkse kerkdienst, het verenigingsleven en natuurlijk de jaarlijkse kermis geven ritme aan het dagelijks bestaan. Voor de boodschappen hoeft men het dorp niet uit en naast de kerk en de cafés is de school een centrale plek in het dorp.

De school

In Driehuizen wordt al eeuwenlang onderwijs gegeven. Voor zover bekend was de school tussen 1564 en 1867 op verschillende plaatsen in het dorp gehuisvest. In 1867 wordt het toenmalige, veel te klein geworden, houten schoolgebouwtje bij de jaarlijkse inspectie door de onderwijscommissie afgekeurd. Het onderwijs is goed, maar het gebouwtje is slecht en wordt zelfs een gevaar voor de gezondheid van de kinderen genoemd. Kortom,

de school wordt afgekeurd en zonder verbetering of vernieuwing zal het onderwijs uit het dorp verdwijnen. De inwoners willen hun school echter niet kwijt en verzoeken de gemeenteraad van Zuid- en Noord Schermer met spoed maatregelen te nemen. Eind 1867 besluiten Burgemeester en Wethouders een nieuwe school te bouwen. Aan de zuidkant van het dorp, later het zogenaamde 'rijke end' genoemd, is een open plek.

Tegenover de school is de pastorie. De kerk zelf staat verderop aan de noordkant, het 'arme end' van het dorp. Als de kerk in 1912 verbrandt, wordt deze schuin tegenover de school, naast de pastorie, herbouwd.

Twee maal per jaar wordt de

school geïnspecteerd door burgemeester en wethouders. Vele jaren is men tevreden, doch in het verslag van 1907 is te lezen: 'Op het onderwijs valt niets aan te merken'. Over het gebouw is men echter minder tevreden. In het inspectierapport staat: 'De school in Driehuizen benevens de verbeteringen welke in den loop van 1907 zijn aangebracht, over het jaar 1908 noodzakelijk nog verbetering behoeft'.

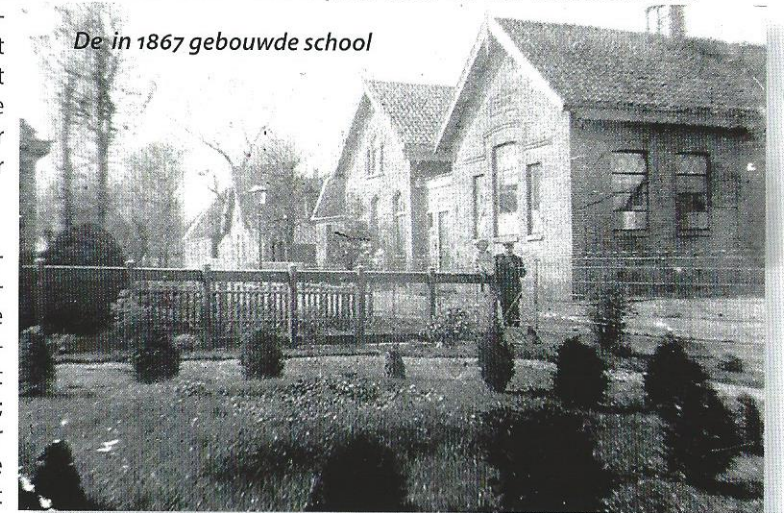
Er worden maatregelen genomen. In 1910 krijgt de Driehuiser smid Daan Brouwer de opdracht een smeedijzeren hek met poort voor de school te maken en ook wordt naast de school een opslagruimte gebouwd. Bij slecht weer dient deze tevens als gymnastieklokaal. Het schilderwerk wordt uitgevoerd door de Driehuiser schilder annex caféhouder Hoogland.

Ondanks alle aangebrachte verbeteringen keurt de schoolinspectie enkele jaren later het schoolgebouw af; het voldoet niet meer aan de eisen van de nieuwe tijd. Er wordt over vergaderd en

men besluit een nieuwe school te bouwen. Maar waar? De gemeenteraad ziet meerdere geschikte locaties die echter allemaal voor en nadelen kennen. In Driehuizen? Dan liggen de woningen van kinderen van de Zuidervaart en Laanweg buiten de afstandsgrens zoals deze in de leerplichtwet is vastgesteld. Dichterbij de Zuidervaart en Laanweg? Dan hebben de kinderen uit de zes Schermer watermolens, molen de Wester en de boerderij van P. Reijne aan

de Oudelandsdijk een afstandsprobleem. Wat is wijsheid? In een gemeenteraadsvergadering wordt geopperd om de gehele bevolking te laten meespreken. Dit voorstel wordt echter verworpen, en uiteindelijk besluit men om tot stemming over te gaan. De uitslag is duidelijk, de meerderheid is vóór de bouw in het dorp. De nieuwe school zal op het zelfde bouwkevel als de bestaande school worden gebouwd, maar dichterbij de ringvaart. Hiermee ontstaat aan de wegkant ruimte voor een speelplaats. Uiteraard moet de bestaande school hiervoor worden afgebroken. De in 1910 gebouwde overdekte opslagruimte kan blijven staan en het bestaande hek

De in 1867 gebouwde school

zal na de bouw worden teruggeplaatst. Verschillende architecten dienen tekeningen in en architect E. Kalverboer komt met het winnende ontwerp. Bouwbedrijf Van Latum uit Alkmaar is de laagste inschrijver en krijgt de opdracht om zo snel mogelijk met de bouw te beginnen. Uit het verslag van de gemeenteraad van 19 juli 1916 is te lezen dat die ochtend, nu 100 jaar geleden, de eerste paal, de proefpaal voor de fundering, wordt geslagen.

De onderwijzerswoning

Ook over de onderwijzerswoning is de schoolinspectie niet tevreden. Al in oktober 1909 neemt de gemeenteraad het besluit om in de toekomst een nieuw huis te gaan bouwen: *'in aanmerking nemende den toestand van verzakking waarin zich de onderwijzerswoning te Driehuizen bevindt, in verband waarmede belangrijke reparatie of verbouw binnen niet al te lang tijdsverloop noodzakelijk zal worden; overwegende dat bij stichting van een nieuwe woning, met het oog op de huisvesting van het hoofd der school tijdens die stichting, het zeker voorkeur zou verdienen op een ander dan op het bestaande terrein te bouwen; gehoord de toelichting van Burgemeester en Wethouders.'*

Er wordt besloten om voor de nieuwe onderwijzerswoning een stuk grond aan te kopen ten westen van de school. Tijdens de woningbouw zal A.C. Jonker een groot gedeelte van zijn woning aan het gezin van het hoofd der school afstaan voor fl. 4,00 per week. Als vergoeding voor het ongerief dat de hoofdonderwijzer en gezin in deze tijd ondergaan én de kosten die zij voor hun verhuizingen moeten ma-

UITSLAG AANBESTEDING.

Bij de Donderdag gehouden aanbesteding voor het bouwen van een school met onderwijzerswoning te Driehuizen, gemeente Zuid- en Noord-Schermer, onder den architect E. Kalverboer, was laagste inschrijver de heer C. M. van Latum alhier: voor school f 8199.—, woning f 7200.—, massa 15399.—.

Publicatie 8 juli 1916 in het kath. nieuwsblad

ken zal de familie fl. 150,00 ontvangen, uit te betalen op het moment dat de nieuwe woning zal worden betrokken. Het schoolhoofd schrijft een dankbetuiging aan B en

W voor de hem toegezegde schadeloosstelling en vraagt tegelijk om een verhoging van zijn jaarwedde. De verhoging wordt overigens niet toegekend omdat *'men de salarissen wél kan verhoogden doch niet verlagen wanneer soms de tijdsomstandigheden dit zouden eischen.'*

De schoolmeester

Als honderd jaar geleden de eerste paal voor de nieuwe school wordt geslagen, is Johannes Vermeer hoofd der Lagere School in Driehuizen. Hij is de opvolger van schoolhoofd Hendrik Hoekstra. Johannes Vermeer is geboren in 1866 en woont en werkt tot 1906 als (hoofd?)onderwijzer in Schardam. Hij leest de advertentie waarin een schoolhoofd voor Driehuizen wordt gevraagd en besluit te solliciteren. Op 1 oktober 1906 wordt zijn benoeming door burgemeester en wethouders goedgekeurd en wordt hem tevens meegedeeld dat, boven zijn jaarwedde, ook een woning wordt toegekend: *'het genot van vrije woning in het perceel no. 51, wijk B, benevens dat van den bij dat perceel behorende tuin.'* Het gezin Vermeer bestaat uit de veertigjarige Johannes, echtgenote Geertje en drie kinderen. Zij verhuizen naar het kleine dorpje aan de rand van de Eilandspolder. Johannes en Geertje Vermeer zullen hier 25 jaar blijven wonen. Na 10 jaar, in 1916 of 1917, worden zij de eerste bewoners van de nieuwe onderwijzerswoning pal naast de school. In 1919 wordt de huurwaarde van het schoolmeestershuis vastgesteld op - of verhoogd naar - 200 gulden per jaar. Dit bedrag wordt in mindering gebracht op de jaarwedde. Als meester Vermeer in 1924 vanwege ziekte van de schooljuffrouw gedurende tien weken ook het lesgeven aan de eerste klassen op zich neemt, krijgt hij hiervoor een vergoeding van 25 gulden. Een mooi extraatje!

In diverse verslagen wordt meester Vermeer een streng, doch rechtvaardig persoon genoemd en een goede onderwijzer. Natuurlijk is hij streng en eist respect en gezag, dat wordt door ouders en omgeving van hem verwacht. Ook past het bij

Hoofdonderwijzer Johannes Vermeer

zijn functie en tijdsgeest dat hij netjes gekleed, in pak met stropdas, voor de klas staat. Hij is als notabele betrokken bij menige vereniging in het dorp en omgeving. Zo is hij onder andere secretaris van de wijkverpleging, lid der Commissie van Toezicht op het Lager Onderwijs, kerkvoogd der hervormde gemeente te Driehuizen en voorzitter van toneelvereniging "Nut en Genoegen". Ook is hij ruim 25 jaar voorzitter van de afdeling Alkmaar-buiten, van het Nederlands Onderwijzers Genootschap. Hij brengt zijn tijd duidelijk niet 'in ledigheid' door.

In 1916, bij de bouw van de school, is mejuffrouw Alida Noordeloos uit Enkhuizen onderwijzeres van de lagere klassen. Lang blijft zij niet, in 1917 dient zij reeds haar ontslag in. Het is in die tijd niet verplicht, maar wel gebruikelijk dat onderwijzeressen ontslag nemen als zij gaan trouwen. Of dit ook de reden is voor ontslag van mejuffrouw Noordeloos, is niet bekend. Verschillende onderwijzeressen staan de jaren daarop voor de klas.

In 1923 dient Gré Vermeer, de dochter van meester Vermeer, een verzoek in om overgeplaatst te worden van Grootshermer naar Driehuizen. Zij treedt in de voetsporen van haar vader en is in 1915 benoemd als onderwijzeres. Zij krijgt toestemming en werkt enige jaren samen met haar vader op de dorpsschool.

Het onderwijs

Er is een onderwijzeres voor de eerste drie klassen en de meester staat voor de hoogste klassen. De kinderen worden onderwezen in het lezen, schrijven en andere nuttige gevonden vakken. Een kleuterschool is er niet, de kinderen blijven thuis tot zij zes jaar zijn. In 1901 is de leerplicht ingevoerd en volgens deze wet moeten alle kinderen van zes tot twaalf jaar een school bezoeken óf huisonderwijs krijgen. Het is niet bekend of aan een kind uit Driehuizen en omgeving huisonderwijs wordt gegeven, zeer waarschijnlijk gaan alle kinderen gewoon naar school. Zij komen zowel uit het dorp als uit de naaste omgeving. Gemeenten zijn bevoegd het grondgebied van de gemeente in schoolwijken te verdelen vanuit het belang van een doelmatige spreiding van leerlingen over de openbare scholen. Ook de scholen van Grootshermer en Driehuizen krijgen zo hun eigen wijken toebedeeld. Deze indeling wordt niet zondermeer door alle ouders en ook

meester Vermeer geaccepteerd zoals blijkt uit diverse raadsverslagen. Zo schrijven de bezorgde ouders Veldhuis, Schot en Rigerink, die nabij de Spaanbrug en 'De Hut' wonen in 1918 aan de raad dat zij protesteren tegen de nu toe geldende maatregel waardoor 'hunne kinderen gehouden zijn de O.L.School op het dorp Groot Schermer te bezoeken terwijl op korte afstand in Driehuizen de gelegenheid daartoe bestaat..... de afstand naar de school in Groot Schermer bedraagt 2400 meter, die naar de school te Driehuizen 1200, gerekend vanaf 'De Hut' (een buurtschap tussen Driehuizen en de Spaanbrug). Het lijkt een tamelijk precieze afstandsschatting. Hebben deze ouders al stappentellend de afstand berekend, of zal het toch een schatting zijn?

Hoe de meting ook gedaan is, het is niet waarschijnlijk dat de burgemeester de afstand is gaan nameten. Of het verzoek van de ouders werd ingewilligd, is niet in raadsverslagen terug te vinden. Misschien werd het tijdelijk toegestaan.

Uit een correspondentie van enkele jaren later blijkt dat de gemeente de 'oude' indeling van schoolwijken (weer?) hanteert.

Het buurtschap De Hut blijft hiertegen protesteren. In februari 1925 schrijft meester Vermeer namens de plaatselijke Commissie van Toezicht op het lager Onderwijs aan de raad dat: *'de wenselijkheid te kennen wordt gegeven om de grens der schoolwijken Driehuizen en Grootchermer zoodanig te wijzigen dat de gezinnen van De Hut voortaan gerechtigd zouden zijn hunne kinderen te sturen naar de school te Driehuizen.'*

Ook in 1929 vraagt een ouder toestemming om zijn zoontje naar school in Driehuizen te laten gaan, ditmaal wordt niet de afstand als reden genoemd, maar de overblijfmogelijkheid: *'ondergetekende verzoekt hierbij beleefd vergunning om zijn zoontje, het welk hij met mei a.s. de school wilde laten bezoeken, naar Driehuizen te mogen laten gaan, zulks met het oog op de middaguren aangezien hij dan 's middags bij mijn broeder warm eten krijgt en onder toezicht is, daar een kind van 6 jaar in zijn oog nog te jong is om 2 uur op straat te laten lopen en mocht hiervoor bezwaar wezen dan denkt hij er sterk over om nog een jaar te wachten. Hoogachtend, A. Volger.'*

Jaren twintig met kinderen op het schoolplein. Rechts het berghok annex gymlokaal

Waarschijnlijk liepen de meeste kinderen van buiten het dorp wel tussen de middag naar huis. Als in 1916 de oude school wordt afgebroken en de nieuwe nog gebouwd moet worden, krijgen de leerlingen les in de kerk. In ruil voor deze gunst van het kerkbestuur is overeengekomen dat het kerkhof op kosten van de gemeente zal worden opgehoogd. De kosten hiervoor worden geraamd op fl. 100.

Ook honderd jaar geleden moet er jaarlijks een leerplan worden ingediend. Het lesrooster van toen geeft inzicht in de vakken die worden onderwezen en de uren die er aan worden besteed. De meisjes krijgen bijvoorbeeld 25 uur les en de jongens 22 uur. Dit verschil wordt veroorzaakt door de lessen in nuttige handwerken, die alleen door meisjes worden gevolgd. Dit betekent overigens niet dat de jongens vrij zijn, zij worden geacht zelfstandig stille werk-

zaamheden te verrichten als bv. cijferen en schrijven. De schooltijden zijn van 9.00 -12.00 uur en van 13.00 -15.00 uur. Bij gunstig weer hebben de jongste leerlingen in de ochtend een buitenpauze. Populaire spelletjes zijn bijvoorbeeld knikkeren, bikkelen, rennen achter de

hoepel of te kijken wie het verst kan steltlopen.

Het onderwijzen in lezen en schrijven wordt gezien als de belangrijkste taak van de leerkracht. Het zijn de eerste verplichte leervakken volgens de nieuwe schoolwet. In het leerplan begint het taalonderwijs

Het schrijvensonderwijs geschiedt in de eerste twee leerjaren uitsluitend op de lei. Het schrijven op papier begint in het derde jaar, met potlood. In de hogere klassen wordt ook met inkt geschreven. Met kroontjespen, inktpot en de onmisbare inktlap.

Het rekenen begint in de 1e klas. Het kennen van de tafels van 1 tot 10 is zeer belangrijk. De hoogste klassen leren het rekenen met gewichten, procenten en winst en verliesrekeningen. Als leermiddelen dienen onder andere het telraam, en legstokjes.

Aardrijkskunde begint in de 3e klas met kennis over de naaste omgeving. Het 4e leerjaar uitgebreid tot de provincie Noord-Holland. In de 5e klas volgt heel Nederland en in de hoogste klas worden verschillende landen van Europa en de Nederlandse kolonie Oost-Indië behandeld.

Geschiedenisles is voor de hoogste klassen met veel aandacht voor het memoriseren van jaartallen. Door de kinderen ervaren als het eindeloos opdreunen van rijtjes, die later tot op hoge leeftijd gereproduceerd kunnen worden. In de zesde klas worden de staatsinstellingen behandeld.

De meisjes krijgen veel schooluren les in het vak Nuttige Handwerken, een vak dat behoort tot de taak van de schooljuffrouw. In de 1e klas leren zij de grondbeginselen van het breien, in het 2e leerjaar het breien van kousen 'op vier pennen'. Het derde jaar leren de inmiddels acht- en negenjarige meisjes het breien van de borstrok.

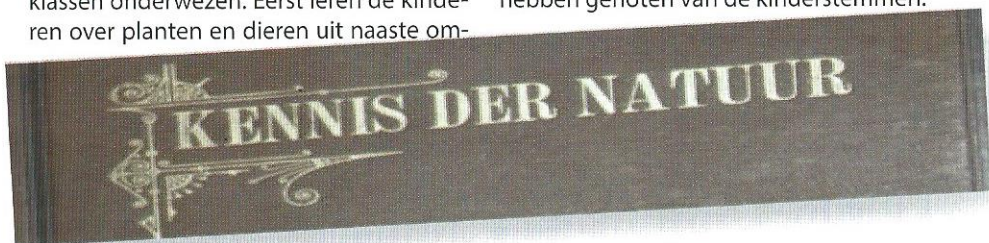

Het 4e en 5e schooljaar worden de be-
ginselen van naaien geoefend, evenals
verstellen. In het laatste schooljaar volgt
het naaien van huishoudgoed, en het
verstellen van breiwerken. De kennis die
werd opgedaan met de nuttige hand-
werklessen zal thuis waarschijnlijk direct
toegepast zijn. Gebreide kousen en sok-
ken sleten snel in de houten klompen, en
menig schoolmeisje moest, vóór zij mocht
spelen, eerst een aantal pennen breien.

Kennis der natuur wordt alleen in de hogere
klassen onderwezen. Eerst leren de kinde-
ren over planten en dieren uit naaste om-

en gebouwen. Of de kinderen in de laag-
ste klassen ook wel eens mogen tekenen,
wordt niet vermeld.

De lagere klassen leren zingen op gehoor,
de hogere klassen op noten. Zij moeten
hiervoor oefenen in het herkennen en
beheersen van intervallen en rusttekens.
Driehuizen is honderd jaar geleden een
dorp waarin het vooral stil is, radio en
grammofoon zijn nog een schaars artikel.
Als in de zomer de ramen van de klassen
open staan, zal menig Driehuizer bewoner
hebben genoten van de kinderstemmen.

geving en later ook die van de Nederlandse
koloniën. Ook de werking van werktuigen,
uitzettingen van materialen, de barome-
ter, brandspuit, areometer, verdamping en
koking, balans en magneten staan in het
leerplan. Of deze kennis is bedoeld voor
jongens én meisjes staat niet vermeld.

Misschien worden de lessen in dierenbe-
scherming en verzorging van het lichaam
meer als nuttige kennis voor de meisjes
gezien, maar het leerplan spreekt niet van
een scheiding in lessen aan jongens en
meisjes.

Bij handtekenen ligt de nadruk op het le-
ren natekenen van vormen. Dit vak wordt
gegeven aan leerlingen vanaf de 4e klas.
Na het natekenen wordt geoefend in het
tekenen van loodlijnen, lijnen onder een
hoek van 45 graden. In de hoogste klas
wordt onderwezen in tekenen in perspec-
tief en het tekenen van planten, dieren

Herhalingsonderwijs

Dit onderwijs is bestemd voor leer-
lingen die na het lager onderwijs niet
naar een vervolgschool in de stad gaan.
In 1906 besluit B en W dat ook in Drie-
huizen Herhalings Onderwijs zal worden
gegeven. Jaarlijks maken slechts enkele
kinderen hier gebruik van. Het is niet gra-
tis en daarmee voor meester Vermeer een
welkome aanvulling op zijn salaris. De
deelname is echter vrijwillig; de school-
wet schrijft voor dat kinderen alleen tot
en met twaalf jaar leerplichtig zijn. Dankzij
het verslag over de cursus 1915-1916, dat
meester Vermeer naar het college van bur-
gemeester en wethouders stuurt, weten
we nu, honderd jaar later iets meer over de
inhoud van dit onderwijs.

Aan Het College van Burgemeester en Weth. Van Zuid- en Noord-Schermer

*Verslag over het Herhalings Onderwijs te Driehuizen, gedurende den cursus 1915-1916
volgens de verordering op het Herhalings Onderwijs.*

*Het onderwijs op de herhalingschool ving aan op 5 October 1915 en eindigde den 8e Fe-
bruari 1916, na 50 lessen, ieder van 2 uren.*

*De lessen begonnen met 4 leerlingen en eindigden met 3 leerlingen. Aan het onderwijs
namen deel: Grietje Wester, Gerrit Nool, Dirk de Heer en Jan de Heer.*

*Alle lessen werden trouw bijgewoond door G.Wester. D. de Heer en J. de Heer verzuimden
18 lessen, Gerrit Nool bezocht van de 34 lessen vóór 1 Januari er slechts 10 en kwam na
genoemde datum niet terug. De oorzaak van het te groot verzuim der beide leerlingen
de Heer was vooral deze, dat op eene der lesavonden tegelijk godsdienstonderwijs werd
gegeven, waaraan door hen werd deelgenomen.*

*Over het gedrag der leerlingen viel niet te klagen. De aanleg en in verband daarmee, de
vorderingen der leerlingen, liepen zeer uiteen, waardoor het niet mogelijk was, ze gelijk-
tijdig onderwijs te geven in rekenen, maar daarvoor 3 klassen te vormen, terwijl bij het
onderwijs in Nederlandsche Taal rekening moest gehouden worden met de omstandigheid
daar eene der leerlingen de cursus voor de 2e maal volgde. In hoofdzaken werd behan-
deld, wat het leerplan dienaangaande van de verschillende leervakken bepaalt.*

Nederlandsche Taal

*Iedere week werd een dictee opgegeven, om het zuivere schrijven onzer taal te bevoor-
deren. De resultaten waren slechts van 1 leerling zeer goed, van de overige slecht of nau-
welijks voldoende. Van eene der leerlingen, die nooit de 6e klasse had doorlopen, ver-
wonderde hem dat niet, maar van 2 anderen, die elders het onderwijs voldoende hadden
gevolgd, was die achterlijkheid verbazingwekkend, daar in hoogst eenvoudige woord-
vormen zelfs fouten werden gemaakt.*

*Voor de opstellen over eenvoudige onderwerpen geldt dezelfde opmerking. Met het
schrijven van brieven, briefkaarten, postwissels, nota's, adreskaarten, kwitanties, convo-
caties was het iets beter gesteld. Verder werden ook adressen, circulaire's, borgtochten,
schuldbekentenissen, getuigschriften, publicaties, volmachten enz. behandeld. Bij het
einde van den cursus kon voor Taal éénmaal het cijfer 8 en tweemaal het cijfer 5 worden
toegekend.*

Lezen

*De lesstof had hoofdzakelijk de strekking uitbreiding van kennis over onderwerpen op
aardrijkskundig gebied en ontwikkeling van het gevoel voor het redelijk schoone en goe-
de in het karakter. De vaardigheid in het technisch lezen was bij eene der leerlingen zeer
goed, bij een andere voldoende, bij een derde even voldoende. De inhoud van het geleze-
ne werd over het algemeen goed verstaan. De toegekende cijfers waren 9-6 en 5.*

werd over het algemeen goed verstaan. De toegekende cijfers waren 9-6 en 5.

Rekenen

Met de jongens werden behandeld de oppervlakken van rechthoeken, driehoeken, trapezium, scheefhoeken, veelhoeken en cirkels; de inhoudsberekening, de percent, de winst- en verliesrekening. Tal van vraagstukken aan het dagelijksch leven ontleend werden gemaakt, ook vraagstukken stukken over de Rijkspostspaarbank, Personeele belasting, Fransch, Engelsch en Duitsch geld.

Bovendien werden eenige lessen besteed aan het inrichten van eene eenvoudige administratie, Weckboekje voor het huishouden, Dagboek en Kasboek. Het uit het hoofd rekenen liet bij ene der leerlingen veel te wenschen over. Het schriftelijk rekenen gaf iets betere uitkomsten. De toegekende cijfers voor dit vak waren 9-6-5.

Kennis der Natuur

Behandeld werden: Enkele gassen: stikstof, zuurstof, koolzuur, waterstof, waterdamp in verband met de ademhaling en de verbranding. De lichaamswarmte, de warmtebronnen, de uitstraling van warmte, de kleeding. De aardappel als volksvoedsel en de fabricatie van aardappelmeel, stroop, stijfsel. De eischen van goed drinkwater en de zindelijkheid op spijzen en dranken en op ons lichaam, in verband met de reiniging en de strijd tegen zieken. Het behandelde werd gewoonlijk schriftelijk gereproduceerden zoo doenlijk door eenvoudige proeven toegelicht. De resultaten waren in cijfers: 7-6-6.

Geschiedenis

Bij dit vak werden behandeld: Ons Vorstenhuis, de Grondwet, de Ministers, de Raad van State, de Staten-Generaal, het bestuur der gemeente, de gemeente-ambtenaren, gem. belastingen, Burgerlijken Stand, Mandaten, enz. Het tot stand komen van wetten en enkele rechten der Tweede Kamer, de Burgemeester, de Commissaris. Over het algemeen kan ondergetekende, evenmin als andere jaren, constateren, dat er groote animo bij de leerlingen voor dit vak bestaat. De leerstof is niet bijzonder boeiend en ligt ook wel wat buiten hun "kring". Er blijft dan ook weinig van hangen. De toegekende cijfers waren: 7-5 ½ -5.

De lessen werden door geene autoriteiten bezocht.

Bij het einde van dit verslag meent ondergetekende er nogmaals op te moeten wijzen, dat zoo dit eenigszins mogelijk is, die leerlingen behooren te worden geweerd, welke geen voldoende lager onderwijs hebben ontvangen. Hunne aanwezigheid werkt vertragend op de vorderingen der anderen, die in betere condities verkeerden.

Aldus opgemaakt door het hoofd der L.S. te Driehuizen, den 10 Februari 1916
J.Vermeer

Vakanties en Schoolfeesten (tekst met toestemming deels overgenomen uit: 'Thuis in Driehuizen' van Tanja Schermerhorn en Noor Ney)

In ieder schooljaar, dat loopt van 1 mei tot 30 april, zijn er vier vakanties 'vacantiën' genoemd. Zo staat in het lesprogramma dat de '1e Vacantie van Goeden Vrijdag tot en met den Maandag ná Paschen; de 2e Vacantie Van den laatsten Zaterdag in Juli tot en met den Maandag, 2 weken daarna; de 3e Vacantie De 3 kermisdagen en de 4e Vacantie Van 24 December tot 3 Januari is. Op den tweeden Pinksterdag en den Hemelvaartsdag wordt geen school gehouden.

De meeste kinderen brengen de vrije dagen en vakantietijd in het dorp en omgeving door. De wereld daarbuiten is voor de Driehuizer kinderen vooral groot en onbekend. Maar minstens één keer per jaar

houdt met het organiseren van dit feest. Want een feest is het zeker. Voor de meeste kinderen de enige keer dat zij buiten het dorp en de Schermer komen en dat geldt overigens ook voor veel van de volwassen begeleiders. Op de foto's van de schoolreisjes staan standaard veel volwassenen, meest mannen. De hoogste klassen gaan naar Artis, de jonge kinderen gaan bij mooi weer naar zee en bij slecht weer naar de duinen. Het zijn dagen waar de kinderen zich al weken van tevoren op verheugen. Zo'n gebeurtenis!

Per stoomboot naar Artis, met de koetsier naar zee

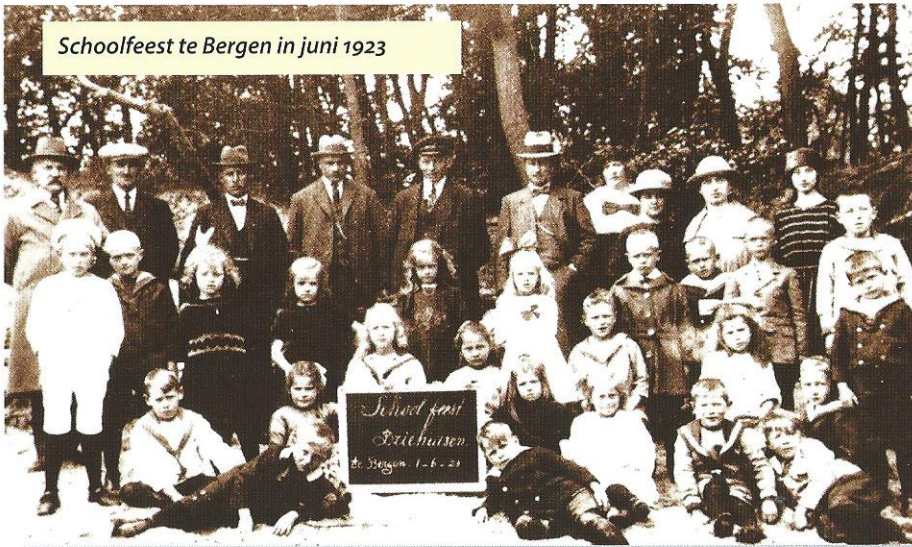
In 1920 wordt de vergadering van de feestcommissie in het huis van kruidenier Jaap Ouweltjes gehouden. Men besluit om naar

wordt een gezamenlijke reis ondernomen: het schoolreisje, in die tijd schoolfeest genoemd. Hiervoor is een heuse commissie aangesteld, die zich uitsluitend bezig

Artis te gaan. De commissie bespreekt het programma en de kosten. Om voor het schoolfeest de benodigde financiën bij elkaar te krijgen, hebben twee dames uit het

Schoolfeest te Bergen in juni 1923

dorp een collecte gehouden, er is fl. 165,85 opgehaald. Als blijkt dat er een kastekort is van ruim vijf gulden wordt dit door de commissieleden uit eigen zak aangevuld. Op 9 juli is het zo ver. De drie hoogste klassen gaan per rijtuig naar Akersloot. De koetsiers zijn de heren (meester) Vermeer, Maderom en Hoogland. Van daaruit gaat men per stoomboot van de rederij Alkmaar Packet naar Amsterdam, het gezelschap reist eerste klas. Bij het Centraal Station staat de, speciaal voor deze dag door de feestcommissie afgehuurde, elektrische tram al klaar voor een retourtje Artis. Het toegangskaartje voor Artis kost een kwartje en een ijswafel drie cent. Totaal kost het reisje fl. 108,44. Om kosten te besparen wordt eten en drinken door de begeleiders meegenomen, alles ingekocht bij middenstanders in Driehuizen. De 70 krentenbroodjes bij bakker Weijman, 60 witte broodjes bij bakker Vries, 1 pond runderrookvlees bij kruidenier Honig, een Edammerkaas, een kilo roomboter en een half blik biscuit bij Kieft en omdat het een feestdag is ook nog 60 Kwattarepen en een kilo sinaasappelzuurtjes bij kruidenier

Vink. Met de spreiding van inkoop worden alle winkeliers te vriend gehouden en zo verdienen zij ook nog iets aan het schoolfeestje.

Voor het reisje van de laagste klassen blijft dit jaar nog 77 gulden over. Genoeg voor een reis met paard en wagen naar Bergen-Binnen en Egmond aan Zee. In totaal gaan er tweëndertig kinderen en zes begeleiders mee, verdeeld over acht rijtuigen. Koetsiers zijn de heren Spaan, Ackerman, Lakeman, Gerritsen, De Boer, Over, Vries en Ploeger. Meester Vermeer gaat mee als begeleider/schoolhoofd. Ook voor deze reis worden de nodige etenswaren in het eigen dorp gekocht. Als drank wordt dertig liter afgekoelde melk meegenomen van boer Groot uit Driehuizen.

Voor het eerst met de auto

Drie jaar later, in 1923, gaan de vier hoogste klassen voor het eerst met auto's op schoolreisje. Driehuizer bodedienst Ide Honig en de heer Kieft rijden de auto's. Uiteraard weer naar Artis. Tijdens de bio-

logielessen zal meester Vermeer weinig moeite hebben om uit te leggen hoe een olifant of tijger er uit ziet. De jongste kinderen gaan wederom met rijtuigen naar Bergen. Opvallend is dat er voor deze reis ook honderd sigaren worden meegenomen, à 8 cent per stuk. Was de kas dat jaar extra gevuld? Het is duidelijk, de heren van de feestcommissie en waarschijnlijk ook meester Vermeer zelf houden wel van een sigaartje en het is tenslotte een feestdag. De schooljuffrouw is Gré Vermeer, dochter van Johannes Vermeer Zij vervangt juffrouw de Zoete die door langdurige ziekte voorlopig niet voor de klas kan staan.

Afscheid van de schoolmeester in 1931 en 1940

In 1931 wordt meester Vermeer 65 jaar en dient per 1 mei zijn ontslag in. Bijna 25 jaar is hij in het dorp hoofdonderwijzer geweest en verlangt naar een rustiger leven. Zijn ontslagaanvraag wordt ingewilligd. Op 28 maart 1931 staat in het raadsverslag van de gemeente: *'op voorstel van B. en W. werd op diens verzoek eervol ontslag verleend, met dank voor de langdurige en gewichtige diensten als zoodanig bewezen, aan den heer J. Vermeer, als hoofd der O.L. school te Driehuizen. Mede geschiedde zulks ten aanzien van diens functien als lid*

UITSLAG AANBESTEDING.
Bij de Donderdag gehouden aanbesteding voor het bouwen van een school met onderwijzerswoning te Driehuizen, gemeente Zuid- en Noord-Schermer, onder den architect E. Kalverboer, was laagste inschrijving de heer C. M. van Latum alhier: voor school f 8199.—, woning f 7200.—, massa f 15399.—.

der commissie van schoolverzuim en der plaatselijke schoolcommissie. Een en ander met ingang van 1 mei.'

Het ontslag betekent wel dat het echtpaar de onderwijzerswoning moet verlaten. Het door Vermeer destijds bij de ambtswoning gebouwde schuurtje zal voor fl. 35 worden overgenomen door de gemeente. Het valt nog niet mee om een opvolger te vinden zoals blijkt uit het krantenbericht van 8 april 1931:

Er wordt een afscheid georganiseerd waarbij ook mevrouw Vermeer niet wordt vergeten. Eind april 1931 vindt een kleine plechtigheid plaats in de school. De burgemeester spreekt lovende woorden over de inzet en kundigheid van het schoolhoofd en dankt, mede namens het gemeentebestuur, voor de wijze waarop hij vele generaties van leerlingen heeft onderwezen en opgevoed tot *'nuttige en goede leden der maatschappij'* en voor alles wat hij daarnaast voor de gemeenschap heeft gedaan. Geroerd dankt Johannes Vermeer voor de hem gebrachte hulde. Vervolgens begeeft het gezelschap zich naar de onderwijzerswoning voor een drankje en hapje. Er worden nog veel hartelijke woorden gewisseld, ongetwijfeld gepaard gaande met de nodige jenever en veel sigarenrook. In de middag komen de 42 huidige- en een aantal oud leerlingen hun leermeester hulde brengen. Onder leiding van onderwijzeres

juffrouw Veenenga worden stukjes opgevoerd. Tot slot, zo staat op 5 mei in de krant, krijgt het echtpaar *'een schitterende lamp en van de oud-leerlingen een even keurig tafelkleed aangeboden, alles bestemd voor de nieuwe woning, die het echtpaar straks te Alkmaar hoopt te betrekken. Het was ongetwijfeld een welverdiende eere-dag voor het verdienstelijke schoolhoofd en nog vaak zullen zijn gedachten gaarne terugkeeren naar het kleine, maar vriendelijke Driehuizen'*. En nog is het feest niet ten einde. Op za-

terdagmiddag rijdt een autobus met leden van het bekende Alkmaarshe muziekcorps "Solo Deo Gloria" Driehuizen in. Zij stellen zich met hun muziekinstrumenten in rijen op en opwekkende muziek spelend marcheren zij door het dorp naar de onderwijzerswoning. Johannes Vermeer en echtgenote zijn trouwe donateurs van dit muziekcorps en zeer blij verrast met het onverwachte bezoek. Onder grote belangstelling van het gehele dorp worden vervolgens twee nummers koraalmuziek gespeeld. Daarna marcheert men naar het welbekende café De Vriendschap om vervolgens, na de nodige consumpties en in jolige stemming, weer met de bus terug te keren.

Johannes en echtgenote verhuizen naar Alkmaar. Helaas overlijdt Gerritje Vermeer reeds enkele jaren later, en na een lang ziekbed, op 28 april 1940, ook Johannes. Ongetwijfeld zullen een aantal oud-leerlingen de begrafenis van hun oude schoolmeester hebben bijgewoond.

Honderd jaar later, de school in 2016

De verbouwing van 1975

Zowel de school als de onderwijzerswoning staan, uiteraard aangepast aan de moderne tijd, nog op dezelfde plek in het dorp. In 1975 vindt er grondige verbouwing plaats en met de invoering van de wet op het basisonderwijs in 1985 krijgen ook de kleuters een plek. De school krijgt een nieuwe naam: basisschool de Overhael.

In 2001 wordt de school te klein en voldoet niet meer aan de geldende eisen van de tijd. Eind 2002 wordt een aanvang gemaakt met een grote renovatie en uitbreiding met een derde lokaal. Op vrijdag 16 mei 2003 is de officiële opening. Door een onverwacht grote toename van het aantal leerlingen in de volgende jaren blijkt ook een vierde lokaal noodzakelijk. Opnieuw volgt een (interne) verbouwing en in oktober 2014 wordt het bovenlokaal in gebruik genomen.

Het resultaat is een honderd jaar oud gebouw dat na alle verbouwingen en aanpassingen in 2016 een schitterende, moderne

en goed uitgeruste school herbergt die voldoet aan de eisen van de tijd. De school heeft vier groepen en met acht leerkrachten (deels parttime) leerkrachten. Op het schoolplein spelen de kinderen en de kastanjabomen bieden schaduw op warme zomerdagen. Het hoepelen is verdwenen maar ieder voorjaar breekt net als honderd jaar

geleden de knikkertijd weer aan. In de opslagruimte staan de stelten klaar om net als de kinderen in 1916 weer een wedstrijd te doen wie het verst kan steltlopen.

Gymnastieklessen worden nu in de kerk of op het Klavertjesveld gegeven. Het huidige schoolhoofd woont niet meer in de onderwijzerswoning, daar wonen Jan en Ineke Hoekstra. Jan Hoekstra was tot 2011 hoofdonderwijzer van de Driehuizer

gen, nu beweegt het aantal zich reeds jarenlang rond de 80. De schoolfeestjes worden nu schoolreisjes genoemd en zijn nog altijd een jaarlijks feest voor de leerlingen. Niet meer met paard en wagen en ook niet meer standaard naar Artis. Het onderwijs heeft zich, net als het schoolgebouw, aangepast aan de huidige tijd. Het vak Nuttige Handwerken is verdwenen. En toch, op een mooie lentedag, als de kastanjabomen op het schoolplein staan te bloeien en tijdens

school. Na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd kreeg hij toestemming van de gemeente om in de onderwijzerswoning te blijven wonen.

Niet langer bepaalt de gemeente naar welke school de kinderen moeten gaan. Een deel van de huidige leerlingen woont nog steeds in het dorp en nabije omgeving, er is echter ook al jaren een toename van leerlingen uit verder weg gelegen dorpen. Toen meester Johannes Vermeer in 1931 afscheid nam, telde de school 42 leerlin-

de zangles de kinderliedjes door de open ramen hoorbaar zijn, is er in het nog altijd kleine en stille Driehuizen niet veel fantasie voor nodig om even honderd jaar terug te gaan in de tijd.

Cora Ney-Bruin